

Reclamem la participació ciutadana en salut a Barcelona

Referències que avalen el dret a aquesta participació

Des de la Conferència d'Alma Ata del 1978, la OMS, la Fundació Avedis Donabedian i altres entitats han argumentat que la participació comunitària obre a la ciutadania la possibilitat de ser agent en el desenvolupament i la millora de la salut. La participació ja és en sí mateix un agent de salut perquè millora el coneixement de la situació i compte amb l'incentiu de resoldre els problemes comuns. La participació comunitària s'entén com l'inici d'un procés d'assumpció per part dels individus i les famílies, de les responsabilitats sobre el benestar propi i de la col·lectivitat, i en conseqüència, de la promoció de les accions necessàries per aconseguir-ho.

El CatSalut reconeix el dret a aquesta participació a la *Carta catalana de drets i deures de les persones amb relació a la salut i l'atenció sanitària* aprovada el juny de 2015, que en el seu punt **10.1.2. Dret a participar com agent actiu en el sistema sanitari**, diu: La persona té dret a participar en el sistema sanitari mitjançant les institucions, els òrgans de representació comunitària i les organitzacions socials. **La participació activa dels ciutadans, tant individual com col·lectiva, és un element clau per a la millora, l'optimització de la qualitat i l'efectivitat del sistema sanitari. La persona té dret a que les institucions facilitin i afavoreixin la seva participació** en els òrgans de debat i decisió a través de les estructures del sistema sanitari.

Malgrat aquesta carta de drets i deures, la participació s'ha aturat a les institucions, i representants i no arriba gaire més enllà. La participació en el CatSalut està organitzada mitjançant el Consell de Salut (constituït per més de 30 persones i nul·la participació ciutadana).

A Barcelona, els Consells de Salut de Districte no compleixen la funció participativa de la ciutadania, ja que la part més nombrosa la formen els professionals dels diferents centres.

Hem d'anar més enllà, escurçar la distància que existeix actualment entre els Consells de Salut de Districte i la comunitat. Creiem que un Consell Participatiu de Centre pot ajudar a incidir des de la realitat immediata, des de les necessitats detectades als centres d'atenció sanitària pels usuaris i les detectades pels agents que treballen al barri.

També hem de considerar aquest àmbit un espai perquè la ciutadania pugui conèixer de més a prop la gestió dels diners públics, mitjançant espais de transparència reals i accessibles. En definitiva poder vetllar per un Sistema Sanitari Públic, Universal i de Qualitat.

No hauria de ser el que diu el Consorci Sanitari de Barcelona (CSBCN) en la seva Memòria de 2018 (1): que hi haurà participació on la gent ho demani i, a més, segons la funcionalitat assistencial. Aquestes comissions no poden dependre de la voluntat dels professionals dels CAPs, ni poden constituir-se sense tenir en compte els diferents actors socials que actuen al barri. Aquesta participació s'ha de fomentar, regular i prioritzar en tots els centres, principalment en l'atenció primària.

Demanam la implementació d'una reglamentació dels Consells de Centre d'Atenció Primària que incloguin el contingut, els objectius i un funcionament que permeti avançar en millores. En línies generals voldríem uns consells de centre que recullin les necessitats generals de salut del barri. Hauria de servir per conèixer el funcionament del propi centre, revisar paràmetres com l'accessibilitat, la coordinació amb els especialistes i centres de referència pel que fa a les necessitats assistencials, i conèixer les necessitats socials i els problemes de la població que poden incidir en la seva salut.

Creació dels Consells de Participació dels centres assistencials

- Elaboració per part del CSBCN d'un reglament per a tots els centres d'Atenció Primària, independentment de l'organisme que els gestioni.
- Establir un termini per a la implementació i inici del funcionament a totes les ABS de Barcelona.

Proposta de funcionament dels Consells de Participació de les ABS

- **Composició:** membres de les associacions de veïns i veïnes, i d'entitats relacionades amb la salut que treballin en l'àrea d'influència del centre. Paritat en la presència a aquest consell de totes les associacions del barri que el tinguin com a centre de referència.
- Publicació de la composició del Consell de Participació a cada centre
- Elaboració d'actes públiques de cada reunió
- Seguiment de les propostes acordades
- Aportar les reclamacions greus
- Reunions regulars (mínim 2 o 3 cops a l'any) i consells extraordinaris si hi ha motius que ho requereixin i són importants per als usuaris o els representants del centre.
- Possibilitat de convidar persones determinades segons el tema que es tracti o d'admetre la presència de persones particulars interessades.

(1) 2.3 Definir i desplegar el model de participació ciutadana

Definir i desplegar el model de participació ciutadana en el sistema de salut i el model de governança de les institucions sanitàries que garanteixi la prevalença de l'interès públic.

Desplegament del procés de participació L'òrgan tècnic d'atenció primària del Consorci Sanitari Barcelona (CSB) va acordar, el mes d'abril de 2016, la creació d'un grup de treball per concretar uns criteris i unes recomanacions de participació ciutadana en els centres d'atenció primària (CAP). Es planteja la participació ciutadana des de dues vessants: una de representació col·lectiva en matèria d'organització i de serveis que el sistema sanitari dona a la població, i una esfera individual que possibilita als ciutadans exercir un grau òptim d'autonomia en relació amb la seva salut. Els criteris de participació en centres sanitaris varen ser aprovats per la Comissió Permanent del CSB en la sessió de juliol de 2016. Com a criteris mínims i recomanacions que cal tenir en compte per a la participació ciutadana col·lectiva en CAP a la ciutat de Barcelona es va establir que:

-Es configuraria aquesta participació en comissions de participació d'atenció primària.

-**Serien de creació voluntària, del centre on hi hagi demanda i teixit associatiu actiu**, com a ciutadans organitzats en representació col·lectiva.

- Una comissió per àrea bàsica de salut (ABS) o **CAP segons la funcionalitat assistencial**.

Annex: Marc normatiu de la participació ciutadana en salut

- **Constitució espanyola:** drets fonamentals, article 23.1: *Los ciudadanos tienen el derecho a participar en los asuntos públicos, directamente o por medio de representantes, libremente elegidos en elecciones periódicas por sufragio universal.*
- **La Llei d'ordenació sanitària de Catalunya (15/1990):** esment a la participació comunitària en la formulació de la política sanitària i en el control de l'execució. Configura els òrgans de participació comunitària adscrits al Servei Català de la Salut: Consell de Salut de Catalunya (òrgan central), consells de participació de les regions sanitàries i consells de participació dels sectors sanitaris (de caràcter territorial).
- **Recomanació del Consell d'Europa R (2000) 5,** relativa al desenvolupament d'estructures de participació dels ciutadans i pacients en el procés decisor en l'àmbit sanitari.
- **Estatut d'autonomia de Catalunya,** de 19 juliol de 2006: l'article 43 estableix que la participació i la representació de la ciutadania han d'orientar els poders públics en l'exercici de les polítiques públiques.
- **La Llei de mesures fiscals, administratives, financeres i del sector públic (2/2014),** de 27 de gener (nou article -10 bis-) estableix que la participació de la societat civil en el sistema sanitari públic de Catalunya s'articula mitjançant el Consell de Salut de Catalunya i els consells de participació territorial de salut d'adscripció al Departament de Salut. La Llei 3/2015, de l'11 de març, de mesures fiscals, financeres i administratives, modifica els apartats 5 i 6 per introduir canvis en les funcions dels consells de regió i infraregió.
- **Llei de consultes populars no referendàries i d'altres formes de participació ciutadana,** (10/2014, del 26 de setembre).

- **Llei de transparència, d'accés a la informació pública i bon govern (19/2014).**
- **El Decret dels òrgans de participació comunitària en el sistema públic de Catalunya (201/2015)** de setembre regula el desplegament d'òrgans de participació comunitària i de base territorial.
- **Llei del procediment administratiu comú de les administracions públiques (39/2015, d'1 d'octubre).**
- **Carta de drets i deures dels ciutadans en relació amb la salut i l'atenció sanitària** (actualització de 2015): reconeix el dret de les persones a participar com a agents actius en el sistema sanitari, per mitjà de les institucions, els òrgans de representació comunitària i les organitzacions socials.
- **Reglament de Participació de la ciutat de Barcelona**

Comissió Salut de la FAVB